

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΚΛΕΙΔΩΝΑΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΟΙΞΕ

Ο Εθνίμος ή· αν λίγ' όπ' άλα!

Όταν δέν έγινε σύνηνοντας τὸ καροκάλι του στις γητονίες και διαλαλώντας τὰ λαχανά του· και τά μάτια μάτια τῶν γετονιστῶν:

— Πάρτε σταφύλια φαγανά,
πάρτε γλυκά σταφύλια...

— Έχω ροδίταις τραγανάν
τὰ ωδήνα σας χειλί.

— Πάρτε γλυκά ροδάκιτα
τὲ βελούδεντο χνοῦδο.

— Έχω τὰ δύν σας μέγουλα
άτιμος βελούδο.

— Πάρτε περιβολάρικα

και μελομένα σύκα...

— Πόντε τὰ λάκια σας,
κι' αντί, γεμάτα γλάνα!

Πολούς ει μερέδες τι' υπογεύματα στήν
η κ. δευτυνόμου τὸ γένος, ξεν' όποια τις ταβέρνες, πατημένος στὸν άλατο, για κρασί, τραγουδώντας
πάλι:

Φέτε δάλ νά ζήσετε

και ζήτε για νά φτάστε.
Καὶ ἄλλο πιθ εὐχάριστο

στὸν κόσμο μόνη ζητάτε.

Ἐκανε ἀκούτις ἔμποδον· οἶηται, σόλην κάρα και σπαράγγα στήν
«Πέρα Πάντα», ποδ πάντων τὸν χειμώνα, μεταφέροντας πάλι ἄπ'

έκαις διάφορα λαδούρια είδη.

Σάν έπιαν πάλιν η ἀνοίξη πωλούσε φρέσκια μηζίθρα στοὺς
δρόμους, διαλαλώντας την αὐτήν τραγουδίστια, με τραγούδια
πονηριών μοναχος τοι, ἀφοι κατέβασε μάδα οκτά κρασί, στον Μπά-
μπη τὴν ταβέρνα:

Νόστιμη πεντανόστιμη

μὲ λούσουδα φικισμένη,

γλυκειά, ἀφράτη, δροσερή,

γαλατοζυμούμενη,

εἰναι η μιζιθρούλα μου,

ποὺ φέρω στὸ παζάρι,

χαράς τοι· όπου πρόπτωσε

ἄπλι αὐτήν νά πάρῃ.

Και διαν κανένας χωριανός ἀγόραζες ἀπὸ
τὴν πεντανόστιμην και τὴν εγκαταστημένην.
μηζίθρα του, ο Εθνίμος ἐσκιρε και τούλεγε
στ' αὐτή :

Διν θάβηρις ἀλλες νοστιμές,

δὲν θάρηξες ἀλλη λάρι,

παρά στής Λόπης τῆς μαμῆς,

ποὺν τι νοχούν καριό.

Μηζίθρα εἰλ' τὰ στηθή της

και γάλα τὸ κορμί της,

κι' ἀναστόμος τὸν λουσουδιών,

εἰλ' η ἀναπενού της.

Η Λόπη η μαμή ήταν τὸ μεράκι του...

Και σαν έσφιγγαν η ζεστες δ Θύμους πωλούσε ξυνόγαλο, φορτουέος σαν τενεχε και ζωμένο, με μάδα ἀπορη-κάτασπρη-ολοκά-
θηρη ποδά, η ἐφερενε κατά μεγάλα τριπάτα, κατακόκκινα σά φω-
τια, σάν αλια, διαπορφούσα υπεροιχία; παγωνίνο, ποὺ τὰ ξεκίθε
και τὰ πωλούσε φέτες - φέτες, στὸν μαγαζιάτων και στοις δια-
βάτες τῆς «Μέσα γετονίας», τοὺς ἀνάμμενους ὑπ' τὴ ζέστη, η
στοῖς νοικοκύριοις υπ' πουν δέχοντουσαν σιγνοὶ και διψασμένοι απὸ
τὶς πασιδέλες τους.

Κι' έπειτα είσοδε τὶς φέτες του, για τις μηδίσαν στοὺς πελάτες
έλεγε πάλι τὸ τριγυρίδι του, μια τόρα μόνον για τὸν έιναι του,
γιατί τον πονο και το μαράζε πούλε για τὴ Λόπη τη μαμή η :

“Οταν στήν πιά α· εγκιά
η φέταις σου χωρίζονται,
κι' ἀπλώνονται ολόδυσσα,
τὰ ιστα σου κομμάτια,
στη σάρκα σου, στοὺς σπόρους
γούν,

ἀμέσως ζωγραφίζονται,
της Λόπης μου τὰ μέγουλα,
της Λόπης μου τὰ μάτια ...”

‘Αλλοι μόνον θύμα! Τὰ μάγου-
λα της τὰ κοκκινα και τὰ ἀναμε-
νάν και τὰ μάτια της τὰ μάρια,
οὖν δην γίνεται, τάδινες η Λόπη η
μαμή καθε βράδη, κάτω ἀπὸ τὶς
ἀνθυμένες, τὶς δίσοις περιποκαλ-
λίες και λεμονίες, ἐκεί στην ἀκρη
τοῦ φραγτή του περιβολού που ή-
ταν δέσι μάτη πο ταριχό της τὸ
σπίτι, τάδινε λέμε και της τὰ γλυ-

Κι' δ Εἰσηνοδικειακό δ Γραμ-
ματερς παρασύνες και τὸν ἀ-
στυνόμον.

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

κοφιλούσε δ Γραμματεές τοῦ Εἰσηνοδικειού, ένιος
ψηλός, στενγός, κρεμανταλάς, σᾶν μακρύς κονδύ-
λωτόρος ...

— Ερει μέλλον τὸ παιδί. Θά γίνη ἀντισαγγε-
λεῖς με μέρα ή Δέκατης και τὸν Κάρβουρα, ἀπό
το πιπόνες Δόποις!

Τῆς έλεγε τῆς Δόπης η Κυρά - Κιλαρμενή, η
πενταδά, τον ἀστυνόμον, στην αὐτή κατατροπαγμέ-
νη για τὰ ἀλαρά νυκτερινά ἀμαρτημάτα, τῶν
πλεοντινών φιλιών στὴ φαράγη, κατέφευγα στὴν «ά-
στυνόμαν» ποὺ εἰν ἀπό μεγάλας χώρες και τρα-
νές και ζέστεις ἀπό κόσμο, και της ζητούσε τη σημ-
βουλή της.

Τι ήταν τέλος πάντων, δ Εθνίμοις η δ Θύμιος,
δπος τον λέγενα;

— Ενα φτιώθη παιδί, ποὺ τὸ πρόβλεσον, η φύσις Θά γίνη και
και το είχε καταδίκασες η τύχη του κει τη ζωή.

— Αν είχε χρονία για νά σπουδάσει, και τὰ δι-
βυανει και απ' ούνον, Αν δεν πνιγόταν δ πατέρας του, φτωχός
βαρκάρις και φαράζες, διαν τὸν εστειλεν δ Βουλευτής τοῦ τόπου,
μέση στον κεμώνων την καρδια, για τον βράγη κανένας φάγη-
λο, κανένας λαυράκι «σεν μικρό παιδί» νά τὸ στειλι ποσέν τον
Ειλογγέλεα, για νά σουδούσε ποὺ τοι έκανε, και δεν τοι· δι-
γενεις και σκοτεινούς, Ισσε τώρα και αύτος για μήν φρούτα και λαχανικά, ούτε νά κανή
μικρεμπούρια παλιγκορίδια στη «Πέρα - Πάντα», ούτε χειμωνικά νά
κομματάζουν, ούτε την Λόπη τη μαμή νά έινημη.

Και ίσω - ίσω, μάλιστα, αὐτή η Λόπη σήμερα νά ηταν δική
τον... Μια τι τα θες; Μια και τὸν προ πο κατηφόρος τον τομεινες
τούλαχτον η παρηγορια για υμένη τη Λόπη του και νά δηνολο-
γάν την κατάστασι του εις την Λόπη τη μαμή νά έινη την τύχη του:

Τούτη η γῆς εἰνε βαρειά,

εἰνε και πονεμένη,

με δάκρυν τη ποτίζουνε,

ολ' οι αδικημένοι !...

— Ετοι εφδασ, ποὺς κάθη χρονιά, δ Κλε-
δωνας, κι' δ Θύμιος ήταν στὸ στοιχειο του,
για τὰ φραγουάκια ποίανες.

Τόνε καλούσανε σε κάθη αδήνη, δπον δι-
νογάντες το «Ροιτιάρια», νά λέπη στίχους στὶς
κοπελές; στὶς παντερένες και στὶς γέρες. Και
οι στιχοι του γλυκαίναν κάθης «κουσοδήρι» και
ελάττων και μαλακώνων καθηδό πόνο της καρ-
διάς του το χαρό.

Μόνον τὸν Βουλευτή πειρίσας καμπιδ φορά,
ηδόν αφέλεια η και για νά έσταση δηνχα
και ζηρηνικά έτσι τὸν καυμό του, για τον πα-
τέρα του το χαρό.

— Μια φορά, πού δ κυρ Βουλευτής ήταν άδι-
άθετος, σαν γύρη δ «σημάν» του στὸν Κλειδωνα, τον είτε:

Μ' αφεντησης πουλάνε μου,

μα δρι απ' τὰ σκλέτα

Βαρυτομάχασες, θάρρος,

απ' τα πολλά ρωσφέτα !...

Κι' ἄλλη μια φορά, πού βάλαν και για την Κυρβέρηνος, στὸν Κλε-
δωνα σημάδι και τοι είπαν νά κανή διτοχο, έκεινος τραγουδήσθε :

Παιδά μον δ θέτε λιθετής,

και η λέ φτε ε σ, νά γεννήςε,

έμπας νά περγούν ει κλέ φτε ε σ...

Κι' έπειδη μ δ Βιλαντής διπέντος και τὸν διέκουψε, αντὸς ἀνγ'
τὸν περιτιηνη ιδηνεν, δηνεν, και νά τὸν κατευ-

νάσησ αλλεις χβι.

Άγιοικόν μον πρόσωτος,

κι' ἀγγελική μον γλώσσα,

σε κλοσβ, οληθρεις αιγή,

θαρρω, σαν κλούβ κλλάσσα !

‘Απο τοις δην τοις γιοις τοις Βουλευτής.
Και σιγά-σιγά έγιναν έγδροι τον Θύμιον,

κι' δ Γαμματευς τον Είσηνοδικειον, που τον
τούλιετε ιηγάπη της Λόπης κι' δ έτσιν-
νομος.

Τη χρονιά αὐτή, η Κυρά - Αστυνόμοιον,
το γενέν Κιλαρμενή, θέλησε νά γέμισε Κλει-
δωναν έπιτημαν, πρός την την Είσηγγελέ-
ων, πού βρισκόταν στὸ χωριό, περιηγημε-
νος να έπινθρηση τα Είσηνοδικειον, που
τοις... στάνεις τῶν Σοφακάτοισαν.

Ο Κλειδωνας της κ. Αστυνόμου έδει

Τὸν έστειλ δ οντος
Βουλευτής.

Τὸν έστειλ δ οντος
Βουλευτής.

"Ολοι έθυμωσαν

χαλούσσε κόσμο. Κάθε μιά και κάθε ένας θέβαζεν σ' αύτόν το «σημάδι» τους. Κι' αν την άλλη μέρα πού θά τον άνοιγαν, τό «σημάδι» της Τάσης θά βρίσκοταν ένωμένο με το «σημάδι» του Δείνα, αύτό θά σημανε πώς ο Τάσης και η Δείνα θά ξενάγουσαν και έπιστρωσε μέρα στο χρόνο!..

Για νά ξηλ δέ ο Κλειδωνας και φιλολογή χροιάν, έκλασαν και ένα φορτική πρωτεινή, υπό τον φαρμακοποιο της πόλεως, πρωμαχόζενον νά συνεχίσῃ την έπιστημη του δού μπαμπά του, κοπανίζοντα δυως, κατά το παρόν, και τις... Μοδίσ, μέσα στο πατρικόν λιγνόν, και τόν Θύμων, ώς έπικυρικόν στα στάχακά.

"Έννοεται διτί από απόρροδούς, διταν μηπήκαν στοις δινο ποιητάς, πώς δηλαδή νά είναι τα ποιήματα, ίδιως τον εισαγγελέως, τον αστυνόμου, τον Οίκονομικού Έφορου και πάντων και πασῶν.

'Ιδιος έτονισθη για το τού κ. Εισαγγελέας δίστηκον, διτι πρόπειρα καταλόγη πώς μιά μέρα θά τον δούν και στον "Άρειο τον Πάρο!"

Έβαλε λοιπόν κάθη ένος τα σημάδια του, δ Γραμματείς του Εληγνοδικείου, τη μικρή σφραγίδα του Γρασφείου και μιά σφυρίτρα πού είχεν άστενονεκή - πάντοτε νά μην άπομακρυνται όπο την ιητοσούνη το καθηκον - Λόπη έβαλε ένα ψευτικό δαχτυλιδάκι με μιά πέτρα πράσινη από γυαλί και ένα χρυσό σταυρό που φέρειας στον λαιμό της, ο Θύμης ή Εθύμης έβαλε ένα κλειδάκι από ένα κασελάκι που είχε στο σπίτι του και ένα σουγιαδάκι.

Σάγη τελείωσε η κατάθεση, σκεπάσαντες το σταύρο του Κλειδωνα μέ ένα πέπλο κόκκινο και το βάλανε κάτω από την τρανταφυλλιά νά ξενάγηση.

"Έπειτα η οικογένεια κατέγινε νά φιάση τὸν χαλβά, και κρήτησεν και τὸν Θύμο, νά γράψη μέπορε τους τὰ ποιήματα. Τότε έκινες μυριότηκε διτι η Κυρά - Κιλαριενή, πέρηε κρυπτα και ένοσε στο σταύρον τον Κλειδωνα τὸ ένα σημάδι με τὸ άλλο, ζευγαρώνοντας έτσι τὰ πλατήκαρα με τὶς νέες τοι χωρούν..

Ο Θύμος έκαμε πώς δέν κατάλαβε τίποτα. Μά τὰ μεσάνυχτα, πήδησε τὴ χαρηλή τὴ μάνδρα, πήγε στὴ τρανταφυλλιά, μονεῖς τὸ σταύρον και είδε τὸ σημάδια. Στὸν χροσό σταυρὸν τῆς Λόπης, κρεμόταν τώρα η σφραγίδα του Εληγνοδικείου, και από τὸ ψευτικό τὸ δαχτυλίδι της ήταν περασμένη η σφραγίδα του Γραμματικοῦ, και τόσο μάλιστα καλά, που δέν μπορούσε νά έπεσειστε. Ο Θύμος άγριως. Όστε αιδά τού σκριόσαν νά άστονόμασαν; Κύτιαγα νά ξεγαγώσῃ τὴ Λόπη με τὸ Γραμματέα; Καλά λοιπόν. Θά τοὺς έδειχνε αύτούς. Κι' αμέσως έχων τὸ δαχτυλίδι και τὴ σφραγίδα στὴν τσέπη του και στὸν σταύρο τοι κοριτσιού έδεισε τὰ κλειδιά τὸ δικό του! Στη σφραγίδα τὸ Γραμματέας έδεισε θέστρα τὸ σημάδι τῆς Κυρά - Κιλαριενής!... Έσκέπασε μετά τὸν Κλειδωνα και ξαντηλήσθη απ' τὴ μάντρα.."

Πρώτη, πρωτι μὲ τὶς δροσιδές έπικευτήκαν δίλοι στὴν αὐλή. Ο Κυρός έπιαγγελέας σοφαρδός - σοφαρδός, δ "Έφορος και δ Γραμματεύς, τῆς άστονόμιας διό τὸ άντερο προσωπικό, δ πρωτειτής φριτζής, δ Δήμαρχος και πάντες οι «έντελεις!». Έκει ήταν κι' η Λόπη την προπολή - προπολή, έκει κι' δ Θύμοις σάν παραπεταγμένος στὴν άρκη.

Βγήκαν πρότα τὰ σημάδια ένδος γιατρού, κολλημένα μὲ τὰ τῆς γυναίκας του, μιας χοντρής και πλαδορής, σάν φραντζόλα! Και τὸ τραγουδάδια τους έλεγε:

Για 'δέσ' τὰ μαργιόδικα
και τὰ μαργιόδεμένα,
άγκαλισμένα βρίσκονται,
πουλά δρεπευμένα!

Βγήκαν έπειτα τὰ σημάδια τὶς άντερονης γειτόνισσας, που διαν δάνδρας της μεταπράττεις, τοκογλύφος και είχε κτήματα πολλά. Ήσαν δεμένα μὲ τὸ σημάδι τού έπικευτάρχου. Κι' έλεγε τὸ τετράσχολο τους:

Στὸ σπαθὶ σου ἐπίθυμδο
φοῦντα χρυσῆ νά γένω,
λεβένη την μου τὶ καρτερεῖς;
έγω σὲ περιμένω!..

"Έπειτα έβγήκαν τού άστονόμου, μαζὶ μὲ τῆς συζύγου του.

"Όπου πλατᾶς, τρέμει η γῆ,
κάθε ληστής φοβίσται,

στὶ σπίτι σου μιὰ πέρδικα
ένδια συλλογάδια.

"Έπειτα βγήκαν - πρός μεγάλην έπιπληξιν τῆς Κυρά - Κιλαριενής - δ σταύρος τῆς Λόπης και τὸ κλειδάκι τοῦ Εύθυμου μαζὶ δεμένα. Κ' ζλεγγαν οι στίχοι:

"Ο «Γεραμπής» ποδναι ψηλά,
μι' δόλο τὸν κόδω δοίκει
για μᾶς τοὺς δύο προσώπους
λεμπανθός και εύζη!

- Κάτι λάθος θά έγινεν, είπεν η Κυρά - Κιλαριενή που τάξη χάστη. Θά δούτις δύως και τὰ άλλα δύο ζευγάρια.
Κατόπιν βγήκαν τὰ σημάδια τοῦ κυρίου Βουλευτού, μαζὶ μὲ τὸν Εισαγγελέως.

"Ολοι χειροχόρτησαν.
Ο φοιτητής είπε πρώτος τὸ ποίημα :

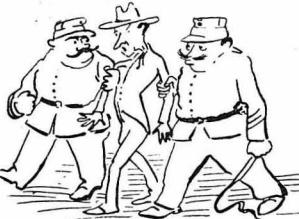
Τῆς Ποιητείας είσαστε
έστεις οι δύο στύλοι,
και δύοι παραστέκομε
ώς θαυμαστα και φίλοι!

"Ηρόεν τώρα η άρδαδη τοῦ Εύθυμουν νά πη
και τὸ δικό του :

Θὰ άνεβδι στὸν οὐρανό,
νά βρει δικαιοσύνη,
τὸ δικήο μου, ζευγάρτησε
έδω στὴν Ρωμηούντη.

Πρωτ - πρωτ,
μαζευτήκαν δέ
"Έφορος και
άλλοι.

Τὸν δρεπακαν οι χωροφύλακες και τὸν πήγαν στὴν Άστονομία...

Τόν "Άρειο Πάρο νά σε δᾶ,
και νά σε κάνουν... Πα γω τε δι!

"Ολοι γίνηκαν άνω - κάτω. "Ολοι κατούψιαν εἰς:
- Έίνες πολύ αύθαδης!
- 'Ασεβής!...

- Τ' είν' αύτά πού λές; φώναξες κι' η κυρία άστονόμου για νά μπαλώνει τὸ πράγμα. Τὸ διστού πού για τὸ κυρίου Εισαγγελέως δέν είν, αύτού. Πέρι γοήγορα τὸ σωτότ.

Ο Θύμος έξιστηκε, ξαναξιστηκε και τέλος απάγγισε:

Στόν "Άρειο Πάρο νά σε δᾶ,
ψυχή μου, Είσαγγελά,
πούντες τὰ μάτια γαλανά¹
Και την ουρά μακριά!.."

Τὸ τι έγινε τότε δέν πειριγάφεται. Ρίχτηκαν δίλοι πάνω στὸ Θύμονι νά τὸν διδύνουν, λίγο διεγινε νά τοῦ βγάλην ή κι διστούμου τὰ μάτια μὲ τὰ νική της! Και τὸ κακό μεγάλωσε διαν πειδεί βρέθηκε στὸ λαγήν τὸ δαχτυλίδι της Λόπης.

- Αίντις τάκας ούλοι! φώναξεν διοι.

- Νά τὸν πάκετο μέσον τὸν άχρειο! ο ουρλιαξες η κ. άστονόμου.

Τὸν άρρενες πράγματα οι χωροφύλακες, τὸν πήγαν στὴν άστονόμης και τὸν κλειδίσαν στὸ φρέστο!

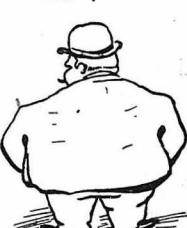
Γιατζώμενος δόλομάνχος στὸ παράνυπο τοι κρατητόν δ Θύμος μελαγχολεί στο παράνυπο, στανάζει και φιλοτραγουδάει:

Κιλαριενή, Κιλαριενή ποτὲ δέν είλες μπένα

Με μπερδέψεις στὸν Κλειδόν μα να μέλεις σαν μέσα.

Κυρά Μαρμή - Κυρά Μαρμή
Μού έχεις βγάλει τὸ ζουνι!

Στεμ. Στεμ.

Πον ήταν διγρας της
μεταπράτης, τονογλύφος
και μεγαλοκηματίας.

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΟΙ ΣΠΙΧΟΙ

Α Σ Μ Α

Τ' άνθη πού μ' έχεις χαρισμένα
Δέν έμαραθηκαν άκομη.

"Ησαν πιστότεροι από σένα

Κι' από την άστατη σου γνώμη.

Τάχω τηρήσαι στὴ θωριά τους

Μὲ τὰ γλυκά φιλημάτα μου,

Τώρα μού πίνουν για δρεσιά τους

Τά δέφθωνα τὰ δάκρυά μου.

"Οταν στερέψουν κ' έκεινα,

Τότε θά ταδρουν μαρομένα.

Τότε τα ρόδια και τα κρίνα

Θενά τὰ θάψουν μ' ήμένα!

Γ. Βιβληράς